

KURITEGEVUS, TURVALISUS JA OHVRITE ÕIGUSED

— ÜLEVAADE

PÕHIÕIGUSTE UURING

3

Vägivalla kogemine

9

Ahistamise kogemine

12

Teatavate varavastaste kuritegude ja pettuste kogemine

15

Kuriteo kogemusest politseile ja muudele ametiasutustele teatamine

18

Kuriteo tunnistajaks olemine ja tegutsemine

20

Muretsemine kuritegevuse pärast ja riskide vältimine

© Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, 2021

Reprodutseerimine on lubatud allikale viitamisel.

Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti autoriõigusega hõlmamata fotode või muu materjali kasutamiseks ja taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse valdaja käest.

Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet ega ükski ameti nimel tegutsev isik ei vastuta järgneva teabe võimaliku kasutamise eest.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021

Print	ISBN 978-92-9461-166-6	doi:10.2811/36264	TK-06-20-041-ET-C
PDF	ISBN 978-92-9461-146-8	doi:10.2811/378279	TK-06-20-041-ET-N

Fotode autoriõigused:

kaas: © AlexLinch/iStock

lk 5: © jayzynism/Adobe Stock

lk 8: © JackF/Adobe Stock

lk 11: © Daisy-Daisy/iStock

lk 14: © terovesalainen/Adobe Stock

lk 17: © kumikomini/iStock

lk 21: © krsmanovic/Adobe Stock

Kuriteod – eelkõige vägivalgakuriteod – rikuvad ohvrite peamisi inim- ja põhiõigusi. Need võivad hõlmata õigust elule ja inimväärikusele vägivalgakuritegude kontekstis ning õiguskaitse kättesaadavust kuritegudest teatamisel ja diskrimineerimiskeeldu isiku ohvrina kohtlemisel. See mõjutab ka muid õigusi, sealhulgas neid, mis on seotud omandi ja tarbijakaitsega.

Käesolevas kokkuvõttes tutvustatakse FRA põhiõiguste uuringu teise põhiaruande olulisemaid järeldusi. Aruandes keskendutakse inimeste kogemustele teatavat liiki kuritegude ohvritena. Täpsemalt käsitletakse selles järgmist:

- vägivald,
- ahistamine nii internetis kui ka sellest väljaspool
- ning varavastased kuriteod – murdvargus, internetipangakonto või maksekaartide väärkasutus ja tarbijapettused.

Aruandes uuritakse ka seda, kui sageli teatavad ohvrid neist kuritegudest politseile, ning esitatakse ahistamise ja vägivalda lisaüksikasju, nt kuritegude toimepanijate ja toimumiskohtade kohta. Kuritegude valik kajastab nii isiku- kui ka varavastaseid süütegusid ning traditsioonilisi kuritegusid, nagu murdvargus, kui ka kuritegusid, mis toimuvad internetis ja sellest väljaspool.

Lisaks analüüsitakse seda, kui mures inimesed kuriteo kogemise pärast on ja kas nad muutsid oma käitumist reaktsioonina tajutavale rünnaku või ahistamise riskile, et vältida olukordi, kus sellised vahejuhtumid võivad toimuda.

Aruandes uuritakse ka seda, kuivõrd oleksid inimesed valmis sekkuma, politseile teatama või taotlusel kohtus ütlusi andma kolme hüpoteetilise stsenaariumi korral: partneritevaheline kehaline vägivald, kehaline vägivald lapse vastu ja keskkonnavastane kuritegu.

Esitatud tulemused sisaldavad esimese ELi-ülese kuritegevusuuringu andmeid, mis kajastavad elanikkonna kogemusi kuriteo ohvriks langemisel ning millest saadud teavet saab kasutada ELi ja liikmesriikide kuriteoohvriteid käsitlevate poliitikameetmete ja õigusaktide kavandamisel.

Tähtsamad faktid põhiõiguste uuringu kohta

Põhiõiguste uuringus koguti andmeid 29 riigis: 27 ELi liikmesriiki, Ühendkuningriik (tollal ELi liikmesriik) ja Põhja-Makedoonia (ainus ELi mittekuuluv riik, kellel oli uuringu kavandamise ajal Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametis vaatleja staatus). Igas riigis osales uuringus esinduslik vastajate valim, mis ulatus enamikus riikides ligikaudu 1000st kuni ligikaudu 3000ni Prantsusmaal ja

Saksamaal. 2019. aasta jaanuarist oktoobrini toimunud uuringu küsitluste tulemusena saadi kokku 34 948 vastajast koosnev valim.

Tulemused on esinduslikud nii ELi kui ka iga riigi tasandil 16-aastaste ja vanemate inimeste seas, kelle põhielukoht on riigis, kus nad küsitluses osalesid.

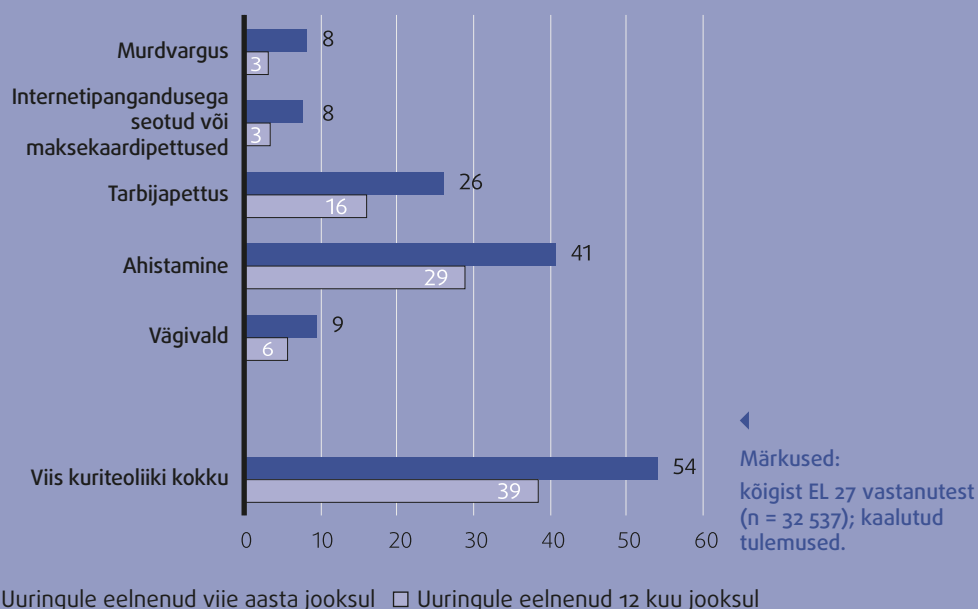
Kuriteo ohvriks langemise üldine määr uuringus

Põhiõiguste uuringus küsiti inimeste kogemuste kohta viie kuriteoliigi lõikes: murdvargus, internetipangandusega seotud või maksekaardipettused, tarbijapettused, ahistamine ja vägivald. Aruandes uuritakse kõigi viie liigi tulemusi.

Kokku koges uuringule eelnenud viie aasta jooksul ühte või mitut neist kuritegudest 54% EL 27 elanikest ja uuringule eelnenud 12 kuu jooksul 39% elanikest. Nende määrade piires on viie kuriteoliigi levimus väga erinev.

Viiest liigist kogesid inimesed kõige sagedamini ahistamist (41% uuringule eelnenud viie aasta jooksul), sellele järgnes tarbijapettus (26%). Vähem on kogemusi murdvarguste, internetipangandusega seotud või maksekaardipettustega – uuringule eelnenud viie aasta jooksul koges neid vähem kui üks kümnest. Kuritegevuse kogemise üldine levimus nii uuringule eelnenud viie aasta kui ka 12 kuu jooksul on tihedalt seotud ahistamise ja tarbijapettuse kogemisega, sest need on uuringu viiest kuriteoliigist kõige levinumad.

JOONIS 1. UURINGUS KÜSITUD VIIE KURITEOLIIGI KOGEMINE UURINGULE EELNENUD VIIE AASTA JOOKSUL JA UURINGULE EELNENUD 12 KUU JOOKSUL (EL 27, %)

Allikas: FRA 2019. aasta põhiõiguste uuring (andmeid koguti koostöös Madalmaade asutuse Centraal Bureau voor de Statistiek, Luksemburgi asutuse Centre des technologies de l'information de l'Etat ja Austria statistikaametiga).

Peale eespool loetletud viie kuriteoliigi küsiti põhiõiguste uuringus vastajatelt, kas mõni ametiisik või ametnik on palunud või eeldanud, et nad osutaksid teatava teenuse eest mingi teene (nt teeksid kingituse või annetuse). Seda on viimase viie aasta jooksul EL 27-s kogunud kokku 4% inimestest. Liikmesriigiti on kogemused siiski väga erinevad. **FRA põhiõiguste uuringu esimeses aruandes** analüüsitakse tulemusi üksikasjalikumalt.

VÄGIVALLA KOGEMINE

Uuringule eelnenud aasta jooksul koges ELis kehalist vägivalda üle 22 miljoni inimese.

- ★ Peaaegu iga kümnes inimene (9%) EL 27-s koges uuringule eelnenud viie aasta jooksul kehalist vägivalda ning 6% koges kehalist vägivalda uuringule eelnenud 12 kuu jooksul. See tähendab, et EL 27-s kogeb aasta jooksul kehalist vägivalda rohkem kui 22 miljonit inimest (hinnang põhineb uuringu tulemustel ELi elanike arvu suhtes).
- ★ Nende tulemuste hulka kuulub ühe või enama ulatusliku kehalise vägivalda liigi kogemine neljast, mille kohta uuringus küsiti: keegi lööb teid, viskab teid millegagi, tõukab teid või sikutab juustest; annab teile löögi rusika või millegi muuga, mis võib teile haiget teha; lööb või lohistab teid või peksab teid või teeb katse teid lämmatada või kägistada.
- ★ Kogemused on ELi piires riigiti erinevad, ulatudes uuringule eelnenud viie aasta jooksul kehalise vägivalda kogemisel 3%-st kuni 18%-ni. Liikmesriikide erinevusi tuleb vaadelda koos iga riigi riikliku statistikaga politseis registreeritud kuritegevuse kohta (mis ei kuulu käesoleva aruande reguleerimisalasse) ning koos kuritegudest teatamise muustritega, mida käsitletakse käesoleva aruande eraldi peatükis.
- ★ Võrreldes teistest vanuserühmadest pärit inimestega on kõige suurem kehalise vägivalda oht noortel (16–29-aastased), seda samuti võrreldes muude uuringus uuritud sotsiaaldemograafiliste tunnustega. Uuringule eelnenud viie aasta jooksul koges kehalist vägivalda peaaegu iga neljas 16–29-aastane (23%). Teistes vanuserühmades koges samas ajavahemikus kehalist vägivalda üks inimene kümnest või vähem.

FRA 1. ARVAMUS

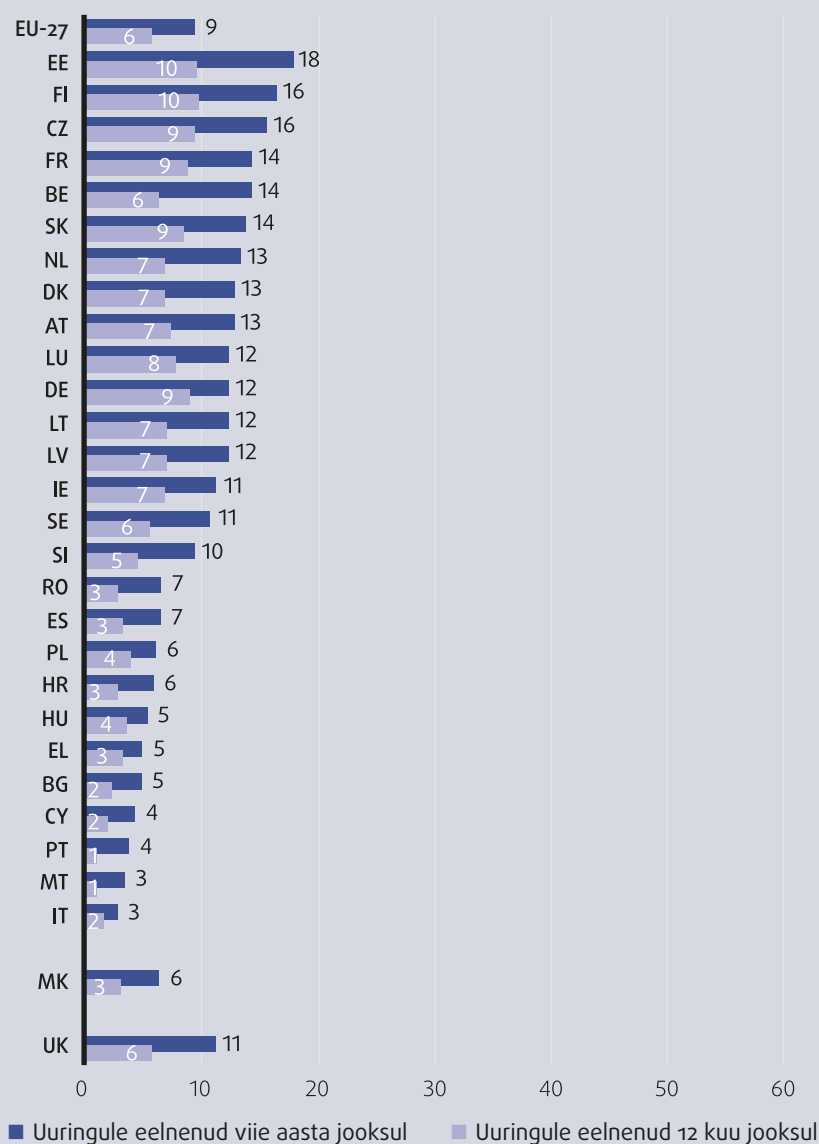
Kehaline vägivald on kogu ELis murettekitav reaalsus, nagu tõendavad uuringuandmed. Kooskõlas kuriteoohvrite õiguste direktiiviga peaksid liikmesriigid suurendama jõupingutusi, et tagada õiguskaitse kättesaadavus kõigile kuriteoohvritele, sealhulgas kõige haavatavamatele, pakkudes ohvritele asjakohast teavet, tuge ja kaitset ning võimaldades neil osaleda kriminaalmenetluses.

Noorte kogetud kehalise vägivalda määr on palju kõrgem kui teistes vanuserühmades. See nõuab liikmesriikidelt meetmeid tagamaks, et noori teavitataks nende õigustest ja sellest, kuhu pöörduda pärast kehalise vägivalda kogemist. Selles vanuserühmas võivad mõned vägivaldakogemused aset leida koolis või kolmanda taseme haridusasutuses, hõlmates ohvrite eakaaslasi. Seetõttu on oluline võtta selles kontekstis sihipäraseid meetmeid.

Liikmesriigid peaksid välja töötama sihipäraseid meetmeid, et ennetada kehalist vägivalda puuetega inimeste, etniliste vähemuste ning lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste vastu, kes kogevad kehalist vägivalda ja ahistamist teistest rohkem. Lisaks kehalisele vägivaldale on need rühmad üldiselt vastuvõtlikud vihast ajendatud vahejuhtumitele, nagu rõhutatakse FRA konkreetsete rühmade sihtuuringutes. Sellel võib olla negatiivne mõju nende rühmade ohutustundele.

- ★ Teised rühmad, kes kogevad kogu elanikkonna keskmisest suuremat kehalist vägivalda, on enda sõnul etnilisse vähemusse kuulujad (uuringule eelnenu viie aasta jooksul 22%); inimesed, kes identifitseerivad end lesbi, gei, biseksuaali või muuna (19%), ja isikud, kelle tavapärase tegevus on terviseprobleemi või puude tõttu piiratud (17%).

JOONIS 2. KEHALISE VÄGIVALDA KOGEMINE UURINGULE EELNENUD VIIE AASTA JOOKSUL JA UURINGULE EELNENUD 12 KUU JOOKSUL RIIKIDE LÕIKES (%)

◀
Märkused:
kõigist vastanutest
EL 27-s, Põhja-
Makedoonias ja
Ühendkuningriigis
(n = 34 948); kaalutud
tulemused.

Allikas: FRA 2019. aasta põhiõiguste uuring; andmeid koguti koostöös Madalmaade statistikaameti, Luksemburgi asutuse Centre des technologies de l'information de l'Etat ja Austria statistikaametiga.

Vägivald on kuriteoohvrite õiguste, eelkõige nende inimväärikuse ja isikupuutumatus õiguse selge rikkumine (Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklid 2 ja 3). Kooskõlas kuriteoohvrite õiguste direktiiviga tuleks vägivald kuriteo ohver tunnistada isikuks, keda õigusrikkuja on õigusvastaselt kohelnud, teda tuleks kaitsta korduva ohvrustamise eest, talle tuleks tagada õiguskaitse kättesaadavus ja võimalus osaleda kriminaalmenetluses. Uuring näitab, et ELis kogeb igal aastal kehalist vägivalda märkimisväärne arv inimesi. FRA naistevastase vägivalda uuring toetab seda järeldust, nagu ka teised FRA uuringud, mis keskenduvad selliste rühmade nagu sisserändajate ja etniliste vähemuste ning LGBTI-inimeste vägivaldakogemustele.

ELi esimeses kuriteoohvrite õiguste strateegias (2020–2025) tunnistatakse, et kõige haavatavamatel kuriteoohvritel, nt lastel ja puudega ohvritel ning soolise vägivalda ja vihakuriteo ohvritel, on väga raske läbi teha kriminaalmenetlus ja tulla toime kuriteo tagajärgedega. Seepärast nõutakse kuriteoohvrite õiguste direktiivis, et oleks olemas sobivad struktuurid, mis pakuksid üldisi ja spetsiaalseid tugiteenuseid ning kaitset vastavalt

kuriteoohvri erivajadustele. Eriliste kaitsevajadustega ohvrite kindlakstegemiseks nõutakse direktiivis, et liikmesriigid pööraksid eritähelepanu juhtumitele, mis hõlmavad lähisuhtevägivalda ja soolist vägivalda, seksuaalvägivalda, vihakuritegusid ja muid ohvrite isikuomadustega seotud kuritegusid ning puuetega ohvreid.

Vastavalt kuriteoohvrite õiguste direktiivi artiklitele 8 ja 9 peab erivajadustega ohvritel olema juurdepääs spetsiaalsetele tugiorganisatsioonidele, millel on piisavalt töötajaid ja rahalisi vahendeid. Artiklis 18 nõutakse ka erimeetmeid, et kaitsta neid ohvreid sekundaarse ohvrustamise (mis tuleneb nende kohtlemisest politseis ja kriminaalõigussüsteemis) ning korduva (kurjategijapoolse) ohvrustamise (kui nad uuesti ohvriks langevad), hirmutamise ja kättemaksu eest.

Muudes konkreetsetes ELi teisestes õigusaktides, nagu raamotsus rassismi ja ksenofoobia kohta, rõhutatakse samuti konkreetsete haavatavate ohvrite rühmade õigusi. Seoses lapsohvritega kohustab kuriteoohvrite õiguste direktiiv liikmesriike tagama, et esikohale seataks lapse huvid, mida hinnatakse individuaalselt. Ülekaalus peab olema lapsi arvestav lähenemisviis, milles võetakse nõuetekohaselt arvesse lapse vanust, küpsust, seisukohti, vajadusi ja muresid (artikli 1 lõige 2).

Puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 16 lõikes 4 kutsutakse osalisriike konkreetselt üles „võtma kõiki asjakohaseid meetmeid, et edendada mis tahes vormis ekspluateerimise, vägivalda või väärkohtlemise ohvriks langenud puuetega inimeste füüsilist, tunnetuslikku ja psühholoogilist tervenemist, taastumist ja sotsiaalset taasintegratsiooni, osutades muu hulgas kaitseteenuseid“.

Poliitikavahendite seisukohast on ELi rassismivastases tegevuskavas 2020–2025 sätestatud konkreetsed meetmed rassistlike vihakuritegude ja -kõne vastu võitlemiseks ning ELi romasid käsitlevas strateegilises raamistikus 2020–2030 tõstetakse esile vihakuritegude ja -kõnega seotud kogemusi roma elanikkonna hulgas. ELi LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegias 2020–2025 on lesbide, geide, biseksuaalide, trans-, mittebinaarsete, intersooliste ja queer-inimeste ohutuse tagamine üks neljast põhivaldkonnast, millega tuleb tegeleda.

VÄGIVALLA KONTEKST – KESKENDUMINE NAISTE JA MEESTE KOGEMUSTELE

Naised kogevad kehalist vägivalda ebaproportsionaalselt palju kodus, samas kui mehed kogevad vägivalda sageli avalikes kohtades.

FRA 2. ARVAMUS

Lisaks meetmetele, mida on vaja selleks, et julgustada ja võimestada ohvreid teatama kuriteojuhtumitest (vt [5. arvamus](#)), peaksid liikmesriigid kaaluma erimeetmeid, et tagada koduvägivallaohvrite sihipärane toetamine. Seda on vaja, et kuriteoohvrite õiguste direktiiviga tagatud õigused ka tegelikult toimiksid nende – ebaproportsionaalselt suure hulga naiste – jaoks, kes kogevad vägivalda kodus, pereliikmete või sugulaste poolt ning kellel on seetõttu raske leida toetust, et vägivallatsüklit katkestada, ja õiguskaitsset. See võib hõlmata ohvritega kokkupuutuvate spetsialistide (nt tervishoiutöötajad või õpetajad) koolitamist ja erisuuniseid, kuidas avastada kodus toimuvat kuritegevust ja sellega asjakohaselt tegeleda. Selles kontekstis julgustatakse Euroopa Komisjoni tuginema äsja loodud kuriteoohvrite õiguste platvormi eksperditeadmistele ja kasutama selle võimalusi.

EL ja kõik liikmesriigid, kes ei ole seda veel teinud, peaksid ratifitseerima Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon). Ühtlasi innustatakse ELi institutsioone ja liikmesriike tuginema kehtivates õigusaktides esinevate lünkade uurimisel põhiõiguste uuringu ja FRA eelmise naistevastase vägivalla uuringu andmetele ning soolise vägivalla tõhusama käsitlemise viisidele kehtivate õigusaktide ja poliitika jõustamise kaudu kooskõlas kuriteoohvrite õiguste ELi strateegias sätestatud komisjoni tegevuskavaga ja soolise võrdõiguslikkuse strateegiaga 2020–2025.

★ Meeste vastu suunatud kehalise vägivalla juhtumid (v.a konkreetselt seksuaalvägivald) toimusid kõige sagedamini avalikes kohtades (39%), näiteks tänaval, pargis või muudes avalikes kohtades. Naiste vastu suunatud kehalise vägivalla juhtumid (jättes taas välja konkreetselt seksuaalvägivald) toimusid kõige sagedamini nende enda kodus (37%).

★ Meestel olid need vahejuhtumid enamasti seotud kuriteo toimepanijaga, keda nad ei tundnud (42%). Seevastu naiste vastu suunatud kehalise vägivalla toimepanijaks oli enamasti pereliige või sugulane.

Neid uuringutulemusi tuleks tõlgendada koos FRA naistevastase vägivalla uuringu varasemate tulemustega, milles mõõdeti üksikasjalikumalt naiste vägivallakogemusi, sealhulgas pere- ja seksuaalvägivalda, mis mõjutavad naisi ebaproportsionaalselt palju.

★ Enamikul kehalise vägivalla juhtudel oli kuriteo toimepanija mees või meesterühm. Nii oli see 72% meeste ja 60% naiste vastu suunatud kehalise vägivalla juhtumite korral.

Küsimusele, kas mis tahes kehaline vägivald hõlmas seksuaalset laadi vahejuhtumeid, vastas jaatavalt rohkem naised (13%) kui mehed (10%). Siinkohal on oluline märkida, et andmete kohaselt kogevad kehalise vägivalla ohvrid sagedamini eri psühholoogilisi tagajärgi ja vigastusi, kui need vahejuhtumid hõlmavad seksuaalset laadi tegusid. Kokku väidab 51% meestest, et viimane kehalise vägivalla juhtum (mitteseksuaalne) ei põhjutanud psühholoogilisi tagajärgi, naistel on see näitaja 30%. Seevastu 34% naistest väidab, et nad kogesid nelja või enamat liiki psühholoogilisi tagajärgi sellise kehalise vägivalla juhtumi tagajärjel, mis sisaldas ka seksuaalset elementi, meeste vastav näitaja on 9%.

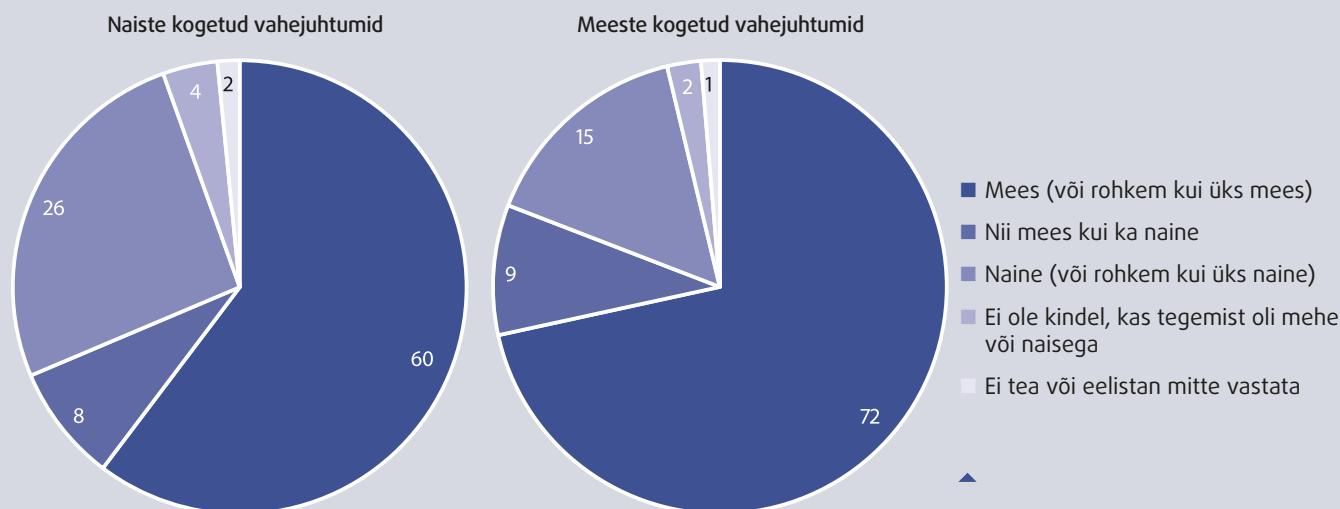
Uuringu tulemused osutavad peamistele erinevustele naiste ja meeste vägivallakogemustes. Need erinevused mõjutavad märkimisväärselt seda, mis mõju vägivald ohvrile avaldab ja kas tal on juurdepääs õigusemõistmisele. Kui vägivald leiab aset avalikus kohas, on tavalisem, et ümbruses on teisi inimesi, kes võivad sekkuda või olla tunnistajateks, aga kui vägivald toimub kodus, pole see enamasti nii. See tähendab, et keskmiselt on naised ja mehed erineval positsioonil vägivallaohvritena abi otsimisel, vahejuhtumitest politseile teatamisel või vahejuhtumite kohtulikult arutamisel.

Seetõttu pööratakse kuriteoohvrite õiguste ELi strateegias 2020–2025 erilist tähelepanu meetmetele, mida on vaja soolise vägivalla ohvrite erivajaduste rahuldamiseks. Selles kirjeldatakse meetmeid, mille eesmärk on tugevdada selle ohvirühma õigusi, muu hulgas tugevdades füüsilist kaitset, luues soolise vägivalla ja koduvägivalla ennetamise ELi võrgustiku ning pakkudes ELi rahalisi vahendeid. Kuriteoohvrite õiguste platvorm ühendab kõiki kuriteoohvrite õigustega seotud ELi tasandi asutusi. Selle kaudu püüab komisjon hõlbustada ka parimate tavade pidevat vahetamist ja vastastikust rikastamist kuriteoohvrite õiguste ELi strateegia ja näiteks Euroopa soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 vahel.

Tunnistades meeste ebaproportsionaalselt suurt rolli vägivallakuritegude toimepanijatena ning lähtudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklist 84 kuritegevuse ennetamise kohta, peaks EL edendama ja toetama liikmesriikide tegevust kuritegude ennetamise valdkonnas. Sellise tegevuse eesmärk on võtta meetmeid poiste ja noorte meeste harimiseks, et nad lahendaksid konflikte ilma vägivalla või kuritahtliku käitumiseta ning kohtleksid tütarlapsi ja naisi – ning teisi poisse ja mehi – austusega, tuginedes asjakohastele inimõigustega seotud väärtustele, nagu inimväärikus, võrdsus ja diskrimineerimiskeeld.

Liikmesriike innustatakse töötama välja kriminaalkaristusi, mis aitaksid meessoost õigusrikkujaid rehabiliteerida, ning toetama neid vastutustundliku ja lugupidava isikuna arenemisel. See võib hõlmata vägivallavastast koolitust, milles pööratakse asjakohast tähelepanu meeste agressiooniga seotud soorollidele ja stereotüüpidele. Liikmesriike, kes ei ole seda veel teinud, julgustatakse kaaluma sootundliku vägivalla vastase koolituse kasutuselevõtmist kriminaalkaristusena, et vähendada korduva ohvristamise määra kooskõlas kuriteoohvrite õiguste direktiivi artikliga 18.

JOONIS 3. VÄGIVALLAAKTIDE TOIMEPANIJATE SUGU NAISTE JA MEESTE KOGETUD VAHEJUHTUMITE KORRAL (EL 27, %)

Allikas: FRA 2019. aasta põhiõiguste uuring; andmeid koguti koostöös Madalmaade statistikaameti, Luksemburgi asutuse Centre des technologies de l'information de l'Etat ja Austria statistikaametiga.

Märkused:
EL 27 vastajatest, kes kirjeldasid uuringus kõige viimast vägivallajuhtumit (n = 3230; naised, n = 1573, mehed, n = 1657); kaalutud tulemused.

Kuriteohvrite õiguste direktiivi artiklite 8 ja 9 kohaselt peab naistel, kes kogevad kodus vägivalda pereliikmete või sugulaste poolt ning kellel on seetõttu raske saada vägivaldatsükli katkestamiseks toetust ja õiguskaitsset, olema juurdepääs spetsiaalsetele tugiorganisatsioonidele, millel on piisavalt töötajaid ja rahalisi vahendeid. Artiklis 18 nõutakse ka erimeetmeid, et kaitsta neid ohvreid sekundaarse ja korduva ohvristamise, hirmutamise ning kättemaksu eest.

Arvestades seda, et uuringu tulemused rõhutavad vägivalda soolist laadi, mida naised ja mehed kogevad erinevalt, saab järeltõlgendada koos konkreetsete inimõiguslaste dokumentidega, milles rõhutatakse vajadust sootundliku hariduse järele. Näiteks

naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni artiklis 10 kohustatakse osalisriike tagama haridusvaldkonnas meeste ja naiste rollide stereotüüpsete kontseptsioonide kaotamine ning Istanbuli konventsiooni artiklis 14 rõhutatakse, kui oluline on haridus, mis edendab naiste ja meeste võrdõiguslikkust, mittestereotüüpseid soorolle, vastastikust austust ja konfliktide rahumeelset lahendamist inimsuhetes.

Euroopa Nõukogu Istanbuli konventsioon on praegu kõige laiaulatuslikum naistevastast vägivalda käsitlev rahvusvaheline juriidiline dokument. Selles on sätestatud meetmed, mis on äärmiselt olulised partnerivastase vägivalda vastu võitlemisel, näiteks sihipärane kriminaalõiguslik kaitse paarisuhtevägivalda eest, tõhus lähenemiskeeldude süsteem ja spetsiaalsed tugiorganisatsioonid, mis on kättesaadavad kõigile naistele, kes on langenud oma vägivaldsete partnerite või endiste partnerite ohvriks. Käesoleva aruande koostamise ajaks olid Istanbuli konventsiooni ratifitseerinud 21 ELi liikmesriiki ja kuus liikmesriiki olid konventsiooni allkirjastanud, kuid ei ole seda veel ratifitseerinud¹. EL on konventsiooni samuti allkirjastanud, kuid ei ole seda veel ratifitseerinud.

Vastavalt ELi kuriteohvrite õiguste strateegiale peaksid liikmesriigid koostama riiklikud kuriteohvrite õiguste strateegiad, millega tagatakse koordineeritud ja horisontaalne lähenemisviis kuriteohvrite õigustele, sealhulgas integreerides kuriteohvrite õigused sellistesse poliitikavaldkondadesse nagu haridus.

¹ 2021. aasta jaanuari seisuga on Istanbuli konventsiooni ratifitseerinud järgmised ELi liikmesriigid: Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Horvaatia, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Madalmaad, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Sloveenia, Soome ja Taani. Lisaks on põhiõiguste uuringus käsitletud riikide hulgast ratifitseerinud konventsiooni ka Põhja-Makedoonia. Konventsioonile on alla kirjutanud järgmised ELi liikmesriigid, kes ei ole seda veel ratifitseerinud: Bulgaaria, Leedu, Läti, Slovakkia, Tšehhi ja Ungari. Ühendkuningriik on samuti konventsioonile alla kirjutanud, kuid ei ole seda veel ratifitseerinud.

AHISTAMISE KOGEMINE

Uuringule eelnenud aastal koges ELis ahistamise eri vorme ligi 110 miljonit inimest.

- ★ EL 27-s koges uuringule eelnenud viie aasta jooksul ahistamist kaks inimest viiest (41%) – alates isiklikest solvavatest ja ähvardavatest märkustest kuni solvavate ja ähvardavate hoiakute ja sõnumite saatmiseni internetis, sealhulgas sotsiaalmeedia kaudu. Uuringule eelnenud 12 kuu jooksul koges ahistamist 29% vastanutest. Seega koges aasta jooksul ahistamist ligikaudu 110 miljonit EL 27 elanikku (hinnang põhineb uuringu tulemustel ELi elanike arvu suhtes).
- ★ Ahistamist kogeti vahemikus 9–46% olenevalt riigist (uuringule eelnenud 12 kuu jooksul).
- ★ Kõige levinum ahistamise vorm, millega inimesed ELis kokku puutuvad, hõlmab isiklike solvavaid või ähvardavaid märkusi, mida uuringule eelnenud viie aasta jooksul koges 32% inimestest.
- ★ Kokku koges uuringule eelnenud viie aasta jooksul küberahistamist ELis 14% inimestest. See võib hõlmata solvavate või ähvardavate e-kirjade või tekstisõnumite saamist või internetis levitatavate isiklike solvavate või ähvardavate kommentaaridega kokkupuutumist.
- ★ Viiest 16–29-aastasest inimesest kolm (61%) koges uuringule eelnenud viie aasta jooksul ahistamist. Samas vanuserühmas ja ajavahemikus koges kokku 27% vastanutest küberahistamist. Need on kõigi vanuserühmade suurimad näitajad, kusjuures ahistamise kogemine vanuse kasvades väheneb.
- ★ Kuigi ahistamise levimus on naiste ja meeste seas sarnane, kirjeldas 18% naistest viimast ahistamisjuhtumit seksuaalset laadi juhtumina, meeste vastav näitaja oli 6%.
- ★ Kuigi keskmine ahistamismäär on 41% (viie aasta jooksul), saame kõrgema määra, kui jaotame andmed konkreetsete sotsiaaldemograafiliste rühmade kaupa (samas ajavahemikus): 57% inimestest, kes identifitseerivad end lesbiks, geiks, biseksuaaliks või muuks; 54% neist, kellel puudub selle riigi kodakondsus, kus nad elavad; 51% teises ELi liikmesriigis sündinutest; 49% väljaspool ELi sündinutest ja 50% puuetega inimestest (kellel on terviseprobleemi või puude tõttu raskusi tavapärase tegevustega toimetulekul).

FRA 3. ARVAMUS

Kuna ahistamine on laialt levinud, peaks EL kaaluma ahistamisele, sealhulgas seksuaalsele ahistamisele suunatud olemasolevate õiguslike ja poliitiliste meetmete läbivaatamist ning kõigi võimalike olukordade läbivaatamist, kus ahistamine toimub (sealhulgas internetis), hõlmates ka ahistamist väljaspool töökohta ja haridusvaldkonda.

Pidades silmas ahistamise, eelkõige küberahistamise ebaproportsionaalselt suurt mõju noortele, peaksid liikmesriigid tagama, et ohvritel oleks juurdepääs lihtsatele ja tõhusatele meetoditele vahejuhtumitest teatamiseks ja nende edastamiseks uurijatele. EL saab liikmesriike selles küsimuses toetada, aidates näiteks tulevase digiteenuste õigusakti kaudu tagada ühtlustatud eeskirjade kehtestamise ebaseadusliku veebisisu, sealhulgas vägivaldale, vihkamisele ja diskrimineerimisele ohutamise vastu võitlemiseks.

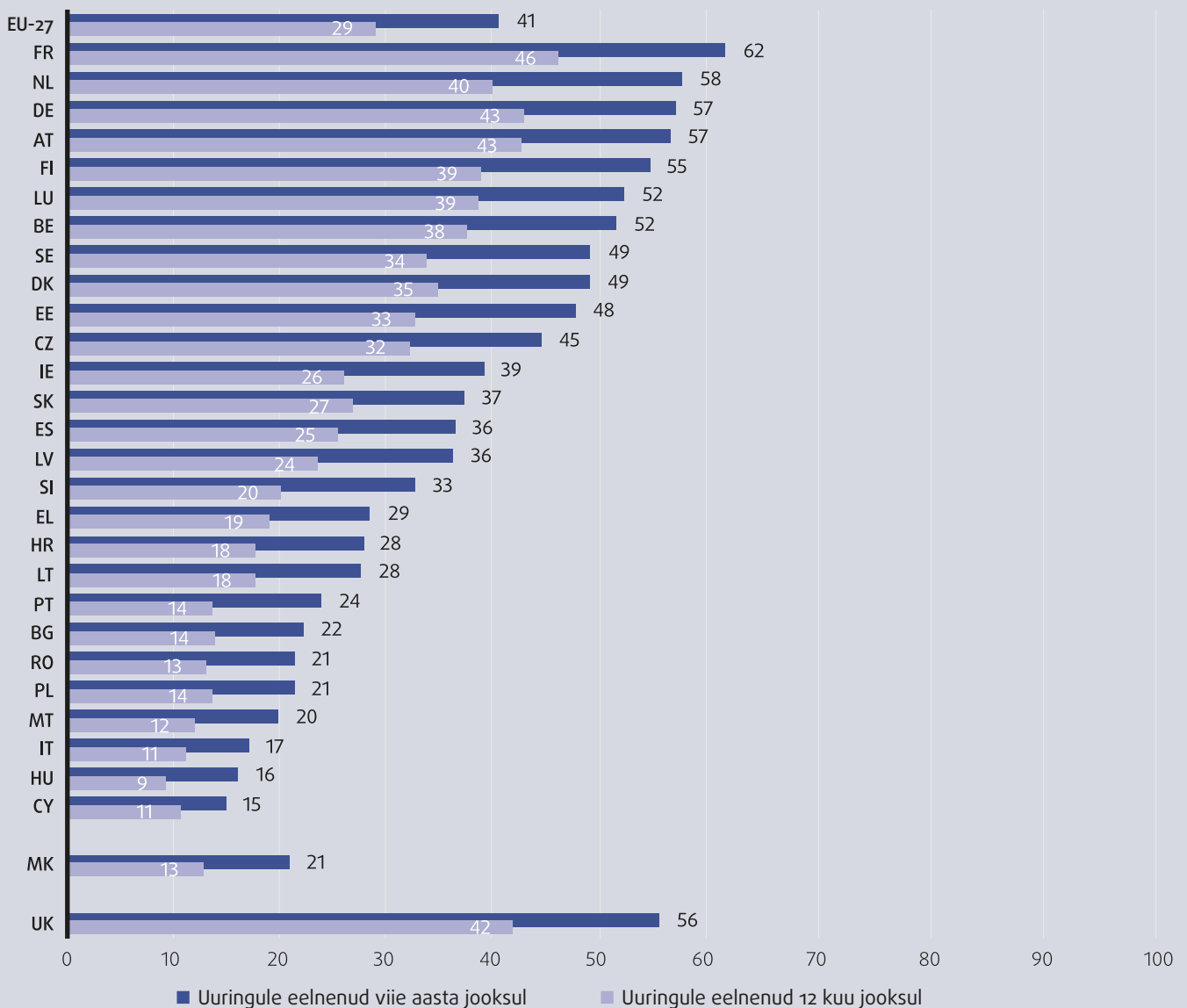
Võttes arvesse käesolevas aruandes ja mitmes muus FRA aruandes esitatud tõendeid vihast ajendatud ahistamise mõju kohta ühiskonna eri rühmadele, peaksid liikmesriigid tagama, et nad kohaldaksid täielikult ELi kuriteoohvrite õiguste direktiiviga pakutavat kaitset, millega koheldakse kõiki vihakuritegude ohvreid võrdselt olenemata sellest, millisele tunnusele õigusrikkujad tuginevad. See oleks kooskõlas diskrimineerimiskeelu põhimõttega, mille kohaselt peaksid kriminaalõiguse meetmed hõlmama võrdselt kõiki diskrimineerimise aluseid, mis on hõlmatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 21. Samuti on see kooskõlas komisjoni kavaga teha ettepanek laiendada eurokuritegude nimekirja nii, et see hõlmaks kõiki vihakuritegude ja vihakõne vorme.

- ★ Ahistamise, mis ei hõlma seksuaalset laadi tegusid, paneb sageli toime keegi, keda ohver ei tunne (52% vahejuhtumitest, millega naised kokku puutusid, ja 59% vahejuhtumitest, millega mehed kokku puutusid). Siiski kogevad naised meestest tõenäolisemalt seksuaalset laadi tegusid hõlmavat ahistamist, mille paneb toime kurjategija, keda nad ei tunne: 72% naiste seksuaalset laadi ahistamise juhtumitest panid toime tundmatud isikud, samas kui meeste puhul oli see näitaja 40%. Lisaks väidab 57% naistest, et seksuaalset laadi tegusid hõlmav ahistamine toimus avalikult – tänaval, pargis või muus avalikus kohas –, samas kui meestel oli see näitaja 30%.
- ★ Ahistamisjuhtumite korral, mis ei hõlmanud seksuaalset laadi tegusid, väitis 77% meestest ja 58% naistest, et toimepanija oli mees (või meesterühm).

JOONIS 4. AHISTAMISE KOGEMINE UURINGULE EELNENUD VIIIE AASTA JOOKSUL JA UURINGULE EELNENUD 12 KUU JOOKSUL RIIKIDE LÕIKES (%)

Märkused:

kõigist vastanutest EL 27-s, Põhja-Makedoonias ja Ühendkuningriigis (n = 34 948); kaalutud tulemused.

Allikas: FRA 2019. aasta põhiõiguste uuring; andmeid koguti koostöös Madalmaade statistikaameti, Luksemburgi asutuse Centre des technologies de l'information de l'Etat ja Austria statistikaametiga.

Uuring näitab, et paljud inimesed ELis puutuvad kokku ahistamise eri vormidega, kuid esile kerkivad märkimisväärsed erinevused, kui jagada kogu elanikkond konkreetseteks rühmadeks.

Eelkõige kogevad noored ahistamist, sealhulgas küberahistamist, palju sagedamini kui eakad. EL on võtnud selles valdkonnas juba ühe meetme: audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi 2018. aasta muudatuse eesmärk on paremini kaitsta alaealiste moraalsel arengut. Lisaks on Euroopa Komisjon teatanud oma kavatsusest teha ettepanek digiteenuste õigusakti paketi kohta, et ajakohastada e-kaubanduse direktiiviga (direktiiv 2000/31/EÜ) kehtestatud õigusraamistikku. Digiteenuste õigusakti pakett sisaldaks muu hulgas eeskirju selle kohta, kuidas tegeleda ebaseadusliku veebisisuga (näiteks vägivald, vihkamise või diskrimineerimise ebaseaduslik õhutamise mis tahes alusel, nagu rass, etniline päritolu, sugu või seksuaalne sättumus). ELi nõukogu märgib oma resolutsioonis ELi noortestrategie 2019–2027 kohta vajadust tagada, et noored oleksid võimelised ära tundma vihakõnet ja diskrimineerimist internetis ja sellest väljaspool ning sellest teatama².

Raske terviseprobleemi või puudega inimesed, väljaspool riiki sündinud või etnilise vähemuse taustaga inimesed ning LGBTI-inimesed kogevad omakorda keskmisest suuremat ahistamist. See võib osaliselt olla tingitud sellest, et need rühmad puutuvad kokku vihast ajendatud ahistamisega. Sellega seoses tunnistatakse 2008. aasta rassismi ja ksenofoobiat käsitlevas raamotsuses osaliselt vajadust kaitsta isikute rühmi või sellise rühma liikmeid, keda määratletakse rassilise kuuluvuse, nahavärvi, usutunnistuse, sünnipära või rahvusliku või etnilise päritolu alusel, vägivaldala ja vihkamisele õhutamise eest. Uuringu andmetel ei ole teistel kõrge ahistamistasemega kokkupuutuvatel rühmadel, nagu raske terviseprobleemiga või puudega inimesed ja LGBTI-inimesed, siiski ELi õiguse alusel samaväärsel tasemel kaitset võimaliku vihast ajendatud kuritegevuse eest. Kuriteoohvrite õiguste

direktiivi viide kuriteoohvritele, „kelle suhtes on toime pandud eelarvamuskuritegu või kuritegu, mis on toime pandud diskrimineerimise ajendil“ (artikli 22 lõige 3), aitab seda olukorda mõneti lahendada, sest see seab kõik vihakuritegude ohvrid võrdsele alusele olenemata sellest, mis tunnusele õigusrikkujad tuginevad.

Komisjoni 2021. aasta tööprogrammis anti teada tulevastest seadusandlikest arengusuundadest ELi tasandil selles valdkonnas. Selles viidatakse uuele algatusele laiendada eurokuritegude loetelu kõigile vihakuritegude ja vihakõne vormidele, kas rassi, usu, soo, seksuaalsuse või muudel alustel.

Ahistamine on sooline. Andmed näitavad, et naised kogevad ebaproportsionaalselt palju seksuaalset laadi ahistamist võõraste poolt. Neid vahejuhtumeid panevad toime valdavalt mehed ja need toimuvad sageli avalikus kohas. ELi soolise võrdõiguslikkuse õigusaktide praegune kohaldamisala piirab ahistamise – ja selle soopõhise olemuse äratundmise – tööturu ja kaupade ning teenuste tarne valdkondadega³. Kuriteoohvrite õiguste direktiivi põhjenduses 17 käsitletakse seksuaalset ahistamist soolise vägivalda ühe liigina, st diskrimineerimise vormina ja ohvri põhivabaduste rikkumisena, ning kaitstakse vastavalt seksuaalse ahistamise ohvreid.

² Euroopa Liidu Nõukogu (2018), Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö raamistiku kohta: Euroopa Liidu noortestrategie 2019–2027 (2018/C 456/01), ELT C 456.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (uuestisõnastamine); nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 86/613/EMÜ.

TEATAVATE VARAVASTASTE KURITEGUDE JA PETTUSTE KOGEMINE

Iga kuues inimene (16%) ELis koges uuringule eelnenud aastal tarbijapettust.

FRA 4. ARVAMUS

EL ja liikmesriigid peaksid tagama jätkuva tähelepanu varavastastele kuritegevusele, sealhulgas piiriülesele kuritegevusele, kasutades mitmesuguseid olemasolevaid ELi tasandi võrgustikke, sealhulgas Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustikku. Sellega seoses peaksid nad lisaks internetipangandusega seotud ja maksekaardipettustele kaaluma teadlikkuse suurendamise kampaaniate korraldamist ning töötama välja vahendid varavastaste kuritegude, sealhulgas murdvarguste ärahoidmiseks.

Liikmesriigid peaksid tagama, et nad rakendaksid praktikas tõhusalt selles valdkonnas kehtivat liidu õigust, sealhulgas pettustevastast võitlust ja tarbijaid käsitlevaid õigusakte. Uuringu tulemusi võiks kasutada selliste jõupingutuste suunamiseks. Näiteks võiksid liikmesriigid kaaluda uute spetsialistirühmade loomist või tugevdada olemasolevaid, et uurida tulemuslikult võrgupettuse juhtumeid, tagades, et võrgusüütegude ohvrid saaksid vahejuhtumitest hõlpsasti teatada. Samuti peaksid nad kaaluma meetmeid tarbijakaitse vastavusse viimiseks tegelikkusega, arvestades eelkõige piiriüleste ja e-tehingute tegemise lihtsust, seoses (internetipõhiste) tarbijapettustega, lähtudes uuest tarbijakaitse tegevuskavast 2020–2025.

Puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise ja järelevalve eest vastutavad riigi ametiasutused peaksid pöörama erilist tähelepanu murdvarguste, internetipangandusega seotud ja maksekaardipettuste ning tarbijapettuste kõrgematele määradele inimeste seas, kelle tavapärase tegevus on piiratud (terviseprobleemi või puude tõttu), et lahendada ühiskonna kõige haavatavamate rühmade probleeme.

Murdvargus

- ★ Kokku koges uuringule eelnenud viie aasta jooksul oma koju või muusse varasse sissemurdmist 8% EL 27 elanikest. Uuringule eelnenud 12 kuu jooksul koges aga sissemurdmist 3% EL 27 elanikest.
- ★ Olenevalt riigist oli murdvarguste kogemise määr (uuringule eelnenud viie aasta jooksul) 2–14%.
- ★ Teatud ühiskonnaliikmed kogevad murdvargust sagedamini kui teised. Nende hulka kuuluvad inimesed, kelle tavapärase tegevus on piiratud (terviseprobleemi või puude tõttu), ja inimesed, kes identifitseerivad end etnilisse vähemusse kuuluvana. Erinevused inimeste soos, vanuses, hariduses, linna- ja maapiirkonna staatuses ning toimetulekuvõimes ei ole seotud murdvarguste kogemise määra erinevustega uuringule eelnenud viie aasta jooksul.

Pettused

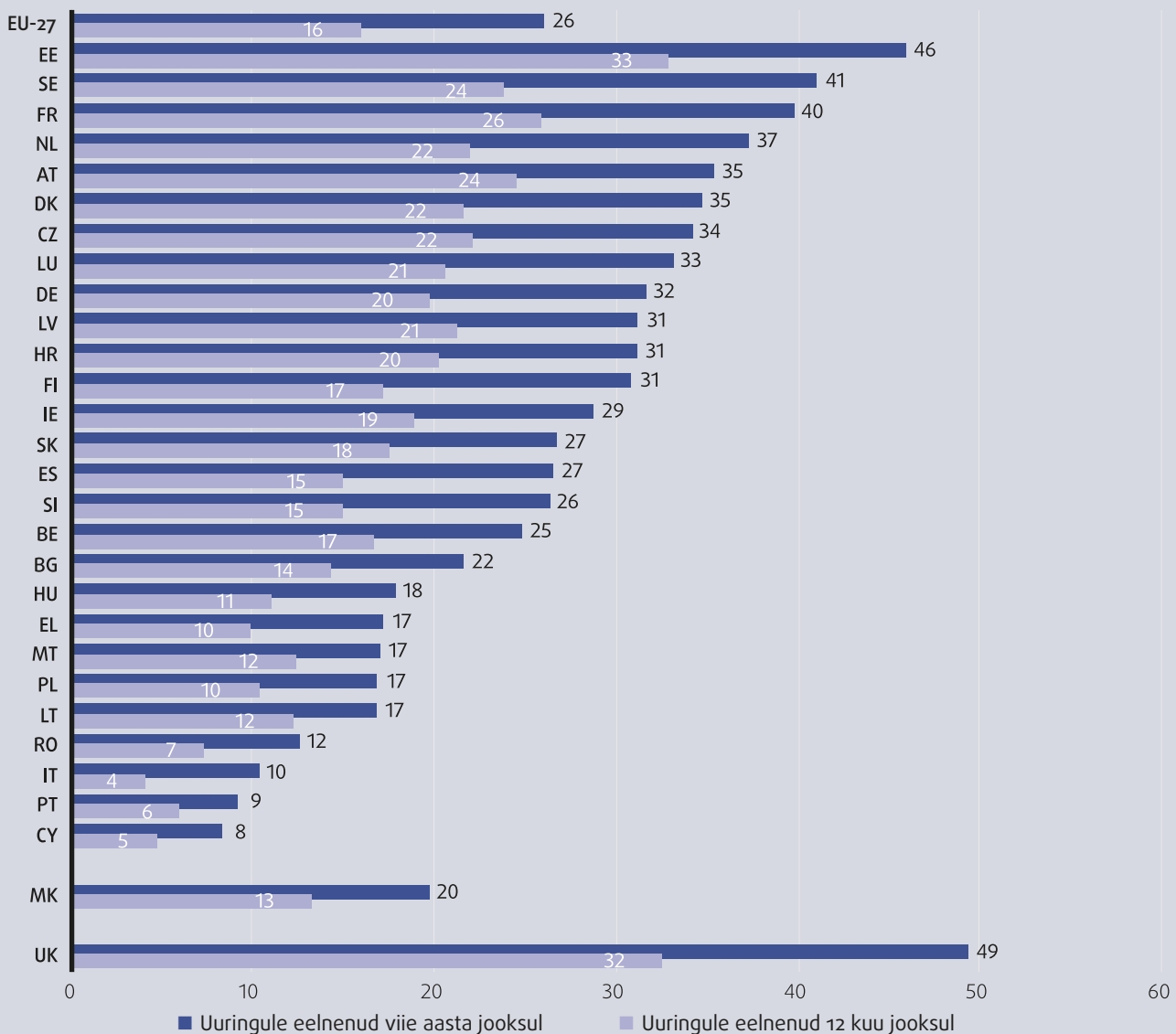
- ★ EL 27-s koges uuringule eelnenud viie aasta jooksul 8% inimestest internetipangandusega seotud või maksekaardipettusi (st krediit- või deebetkaardiga seotud pettusi). Uuringule eelnenud 12 kuu jooksul koges internetipangandusega seotud või maksekaardipettusi aga 3% EL 27 elanikest.
- ★ Internetipangandusega seotud või maksekaardipettuste kogemine varieerub olenevalt riigist 1–19%. Osaliselt võib seda seletada e-tehingute määradega eri liikmesriikides.
- ★ Internetipangandusega seotud ja maksekaardipettuste kogemise määr ei ole kuigi erinev, arvestades enamikku uuritud sotsiaaldemograafilisi tunnuseid. Siiski koges uuringule eelnenud viie aasta jooksul internetipangandusega seotud või maksekaardipettusi 14% inimestest, kelle tavapärase tegevus on piiratud (terviseprobleemi või puude tõttu), ning 6% inimestest, kellel selliseid piiranguid ei ole.
- ★ Iga neljas inimene (26%) EL 27-s koges uuringule eelnenud viie aasta jooksul tarbijapettust. See hõlmab petmist või eksitamist seoses ostetud kaupade, esemete või teenuste koguse, kvaliteedi, hinna või kättetoimetamisega. Uuringule eelnenud 12 kuu jooksul koges tarbijapettust 16% vastanutest.
- ★ Tarbijapettuse kogemine (uuringule eelnenud viie aasta jooksul) varieerub olenevalt riigist 8–46%.
- ★ Uuritud sotsiaaldemograafilistest rühmadest kogevad noored ja kõrge haridustasemega inimesed suuremat tarbijapettuste määra kui vanemad vanuserühmad ja madalama haridustasemega inimesed. See võib kajastada riskipositsiooni: 81% 16–29-aastastest internetikasutajatest teeb oste e-poodides, samas kui 65-aastaste ja vanemate internetikasutajate vastav näitaja EL 27-s on 56%, millega käib kaasas suurem teadlikkus pettuseprobleemist.

- ★ Inimestel, kelle tavapärase tegevus on piiratud (terviseprobleemi või puude tõttu), on tarbijapettuse kogemise määr kõrgem (uuringule eelnenud viie aasta jooksul 36%) kui nende seas, kellel selliseid piiranguid ei ole (23%). Kõrgemad määrad on seotud ka kuulumisega etnilisse vähemusse (37%) ja enda identifitseerimisega lesbi, gei, biseksuaali või muuna (mitte heteroseksuaalina) (35%).
- ★ Viimasest tarbijapettuse juhtumist rääkides väidavad kaks inimest viiest (41%), kes ostsid kaupu või teenuseid internetist, telefoni või posti teel, et nad olid tellinud kaubad või teenused välismaalt. Mõnes liikmesriigis oli piiriüleste ostude määr palju kõrgem: 94% Luksemburgis ja 87% Maltal.

JOONIS 5. TARBIJAPETTUSE KOGEMINE UURINGULE EELNENUD VIIE AASTA JOOKSUL JA UURINGULE EELNENUD 12 KUU JOOKSUL RIIKIDE LÕIKES (%)

Märkused:

kõigist vastanutest EL 27-s, Põhja-Makedoonias ja Ühendkuningriigis (n = 34 948); kaalutud tulemused.

Allikas: FRA 2019. aasta põhiõiguste uuring; andmeid koguti koostöös Madalmaade statistikaameti, Luksemburgi asutuse Centre des technologies de l'information de l'Etat ja Austria statistikaametiga.

Koju või muusse varasse sissemurdmise kogemine võib põhjustada ohvris ebaturvalisustunde ja kartuse, et see võib korduda. Sellel kuriteol on ka majanduslik mõju – vara kaotus ja kodu kahjustamine –, millega inimesed peavad olenevalt oma rahalistest vahenditest ja kindlustuskattest eri viisil toime tulema. Murdvargus riivab omandiõigust (harta artikkel 17), era- ja perekonnaelu austamist (artikkel 7) ning õigust inimväärikusele (artikkel 1). Seega on ohvritel nende ohvristamise korral õigus kriminaalõiguslikule vahendile, mis on tõhus õiguskaitsevahend kooskõlas harta artikliga 47 ja kuriteohvrite õiguste direktiiviga.

Sarnane osa ELi inimestest kogeb oma internetipangakonto või maksekaardi väärkasutamist. See näitab, et võrgupettused on ohvristamise kogemisel võrdselt tähtsad. Internetipangandus- ja maksekaardipettusi käsitleva uuringu tulemused on liikmesriikidele olulised, sest nad rakendavad meetmeid, mis on sätestatud mittesularahaliste maksevahenditega seotud pettuste ja võltsimise vastast võitlust käsitlevas direktiivis (direktiiv (EL) 2019/713), mille liikmesriigid peavad siseriiklikku õigusesse üle võtma 31. maiks 2021. Internetipangandusega seotud ja maksekaardipettuste kõrgem määr inimeste seas, kelle tavapärase tegevus on piiratud (terviseprobleemi või puude tõttu), tekitab muret, sest selliste pettustega kasutatakse ära ühiskonna kõige haavatavamaid rühmi. See küsimus on seotud puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikliga 16 („Kaitse ekspluateerimise, vägivalga ja väärkohtlemise eest“).

Harta artiklis 38 ja asjaomases ELi teiseses õiguses (nt direktiiv, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul) on ette nähtud tarbijakaitse ühtne kõrge tase. Sellest hoolimata koges iga neljas inimene (26%) EL 27-s uuringule eelnenud viie aasta jooksul tarbijapettust – see tähendab, et nad tundsid end petetuna või eksitatuna seoses ostetud kaupade, esemete või teenuste koguse, kvaliteedi, hinna või kättetoimetamisega. See ei hõlma alati kuritegevust, kuid lõpptulemusena tunneb klient, et tema ootused tootele või teenusele, mille eest ta maksis, ei ole täidetud. Kuriteohvrite õiguste direktiivis on sätestatud, et kui tarbijapettus hõlmab kuritegevust, on selle ohvritel, nagu teistelgi kuriteohvritel, õigus saada nõuetekohast kaitset, tuge ja juurdepääsu õiguskaitsele.

Tulemused osutavad ka piiriüleste tehingute suurele hulgale, kui kaupu või teenuseid ostetakse interneti, telefoni või posti teel. See rõhutab vajadust tarbijakaitsemeetmete järele, mis sellistel juhtudel tõhusalt toimiksid. Nii nagu internetipangandusega seotud ja maksekaardipettuste korral, kogevad need, kelle tavapärase tegevus on piiratud (terviseprobleemi või puude tõttu), ka tarbijapettusi sagedamini ning vajavad seetõttu õiguskaitse kättesaadavuse seisukohast erilist kaitset ja tuge kooskõlas puuetega inimeste õiguste konventsiooniga.

Vajadus tugevdada tarbijate õiguste kaitset, sealhulgas nende võimendamise ja tõhusama jõustamise kaudu, on üks põhiküsimusi, mida EL praegu komisjoni uue 2020.–2025. aasta tarbijakaitse tegevuskava kontekstis arutab.

KURITEO KOGEMUSEST POLITSEILE JA MUUDELE AMETIASUTUSTELE TEATAMINE

Enamikust kehalise vägivalla ja ahistamise juhtumitest politseile ei teatata.

- ★ Uuringule eelnenud viimase viie aasta jooksul toimunud kuriteojuhtumi kirjeldamisel teatas 30% EL 27 elanikest politseile kehalisest vägivallast ja 11% ahistamisjuhtumist.
- ★ Kehalisest vägivallast politseile teatamise määr on olenevalt riigist 9–40%, pidades silmas viimast vahejuhtumit uuringule eelnenud viimase viie aasta jooksul. See võib osaliselt kajastada suhtelist usaldustaset politsei suutlikkuse või valmiduse vastu kuritegu uurida. Mis tahes ametiasutusele (sh politseile) ahistamisjuhtumitest teatamise määr on olenevalt riigist 5–31% pidades silmas viimast vahejuhtumit uuringule eelnenud viimase viie aasta jooksul.
- ★ Peale politseile kehalise vägivalla juhtumitest teatamise puutus 17% ohvritest vahejuhtumi tõttu kokku meditsiiniteenustega ja 6% võttis ühendust spetsiaalse ohvriabiorganisatsiooniga.
- ★ Teatamise määr on erinev ja sõltub inimeste sotsiaaldemograafilistest tunnustest. Inimesed, kes tulevad oma leibkonna sissetulekuga hõlpsasti või väga hõlpsasti toime, üliõpilased ning maapiirkondades elavad inimesed jätvavad teistega võrreldes suurema tõenäosusega teatamata vägivallajuhtumist, millega nad on kokku puutunud. Seevastu inimesed, kelle tavapärase tegevus on piiratud (terviseprobleemi või puude tõttu), etnilisse vähemusse kuuluvad inimesed ja isikud, kes identifitseerivad end lesbi, gei, biseksuaali või muuna, teatavad vahejuhtumitest politseile kergemini kui need, kes ei pea end neisse rühmadesse kuuluvaks. See võib kajastada nende konkreetsete rühmade kogetud vihakuritegude taset.
- ★ Kehalise vägivalla elemendid, mis võivad osutada raskematele vahejuhtumitele, on seotud kõrgema teatamismääraga. Nimelt oli seksuaalset laadi vägivallajuhtumite korral politseile teatamise määr 60% ja mitteseksuaalsete juhtumite korral 27%. Rikkumisest teatamine oli keskmisest väiksem, kui kuriteo pani toime pereliige või sugulane (politseile teatati ainult 22% vahejuhtumitest). Sel on märkimisväärne mõju kodu- ja/või perevägivallast vähesele teatamisele.

FRA 5. ARVAMUS

Liikmesriigid peaksid kaaluma erimeetmete kehtestamist, et julgustada ja võimestada inimesi teatama kuriteojuhtumitest, eelkõige vägivallajuhtumitest ja ahistamisest, sest sellistest kuritegudest teatamise määr on madalam kui mõne muu kuriteoliigi korral. See on oluline tingimus õiguskaitse tõhusa kättesaadavuse tagamiseks, sest sel viisil saab kuriteoohvreid teavitada nende õigustest ja kättesaadavast toest. Meetmed, millega innustatakse inimesi kuritegudest teatama, peaksid võtma arvesse uuringu tulemusi seoses teatamata jätmise põhjuste ja mittekodanike väiksema rahulolumääraga ahistamisjuhtumitest teatamisel.

Selliste meetmete kehtestamisel peaksid liikmesriigid tunnustama, et kuriteo toimepanija ja ohvri suhe mõjutab seda, kui tõenäoliselt teatab ohver politseile kuritegudest, näiteks kodu- või perevägivalla juhtumitest. Nagu on märgitud **2. arvamus**es, tuleks teha kõik võimalikud jõupingutused, et julgustada ja hõlbustada sellistest kuritegudest teatamist ning võimaldada ohvritel murda korduva ohvristamise tsükkel. Liikmesriigid peaksid kaaluma ka võimalusi anda õiguste kohta abi ja nõu kuriteoohvritele, kes võtavad pärast vahejuhtumit ühendust muude teenistustega kui politsei, näiteks meditsiiniteenuste osutajatega.

Kuriteojuhtumite registreerimisel ja riigis valitsevast olukorrast teatamisel võiksid liikmesriigid kasutada kolmandate isikute teavituse mehhanisme, et hõlmata rohkem vahejuhtumeid. Osa neist vahejuhtumitest ei pälviks muidu politsei tähelepanu, näiteks vahejuhtumid, mida ohvrid mingil põhjusel ei taju piisavalt raskena, et politseiga ühendust võtta.

- ★ Kolm inimest viiest (62%), kes teatasid politseile ahistamisest, ja 63% neist, kes teatasid politseile kõige hiljutisemast kehalise vägivalla juhtumist, olid rahul viisiga, kuidas politsei juhtumiga tegeles. Siiski oli ainult 42% ahistamisohvritest, kes ei olnud selle riigi kodanikud, kus nad elavad, rahul viisiga, kuidas politsei teatatud juhtumiga tegeles; riigi kodanike puhul oli see näitaja 63%.
- ★ Kui politseile ei teatatud vägivalla- ja ahistamisjuhtumist, oli kõige sagedasem põhjus see, et osalised ei pidanud juhtumit piisavalt raskeks, et vaevuda sellest teatama. Põhjuste hulgas, miks ohvri vigastuse korral ei teatatud politseile kehalisest vägivallast, mainis üks neljast (23%), et politsei ei võtaks nagunii midagi ette, ja 14% väitis, et ei usalda politseid.
- ★ Varavastastest kuritegudest teatatakse politseile või muudele ametiasutustele sagedamini kui vägivallast või ahistamisest. EL 27-s oli murdvargustest politseile teatamise määr 73% ning internetipangandusega seotud või maksekaardipettustest politseile või muudele ametiasutustele teatamise määr koguni 95%. Kokku teatati EL 27 riikides 50% tarbijapettusejuhtumitest, kuid enamikul juhtudel muudele asutustele kui politsei.

JOONIS 6. POLITSEILE VÄGIVALLAST TEATAMATA JÄTMISE PÕHJUSED (EL 27, %)^{a, b}

Allikas: FRA 2019. aasta põhiõiguste uuring; andmeid koguti koostöös Madalmaade statistikaameti, Luksemburgi asutuse Centre des technologies de l'information de l'Etat ja Austria statistikaametiga.

Märkused.

^a EL 27 vastajatest, kes ei teatanud politseile viimasest vägivallajuhtumist, mida nad olid kogenud uuringule eelnenud viie aasta jooksul (n = 2317).

^b Uuringus võisid vastajad märkida juhtumist teatamata jätmise puhul ühe või mitu põhjust, nii nagu oli nende puhul asjakohane. Vastata võis ka „ei tea“ või „eelistan mitte öelda“.

Enamikust vägivalla- ja ahistamisjuhtumitest ei teatata ametiasutustele, samas kui enamikust varavastastest kuritegudest, mille kohta küsitluses küsiti, teatatakse politseile ning mõningatest juhtumitest, millest politseile ei teatata, teatatakse teistele ametiasutustele. Varavastastest kuritegudest teatamise kõrge määr on tavaliselt tingitud sellest, et teatamine on vahejuhtumi eest hüvitise saamise eeltingimus, näiteks kindlustuslepingu olemasolul. Need tulemused näitavad, et inimesed on valmis kuritegudest politseile teatama, kui nad peavad seda tõhusaks – st sellel on konkreetne ja kasulik tulemus.

Kehalise vägivalla juhtumitest teatati sagedamini, kui vahejuhtum põhjustas vigastusi, sellel olid psühholoogilised tagajärjed või see oli seksuaalset laadi.

Kuriteoliikide (nt vägivallakuriteod ja varavastased kuriteod) võrdlemisel tuleks olla äärmiselt ettevaatlik. Tulemused näitavad siiski, et paljudest juhtumitest teatatakse muudele ametiasutustele kui politsei. See võib soodustada alternatiivsete teatamisvõimaluste kasutuselevõttu mitmesuguste vahejuhtumite korral. FRA naistevastase vägivalla uuring toetab siin esitatud järeldusi, sest see näitab, et paljud naised, kes on kehalise ja seksuaalse vägivalla ohvrid, pöörduvad politsei asemel arstide ja tervishoiuteenuse osutajate poole. FRA uuringute tulemused sisserändajate ja nende järeltulijate, romade, juutide ning lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste kogemuste kohta näitavad samuti, et paljud vihast ajendatud ahistamise ja vägivalla ohvrid võtavad vahejuhtumi järjel ühendust eri teenuseosutajatega, kuid ei teata sellest politseile.

Ohvritel on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kriminaalõigussüsteemi kaudu. Et seda väidet jõustada, peab neil olema juurdepääs kriminaalõigussüsteemile (harta artikkel 47) ning see juurdepääs ei tohiks olla ainult teoreetiline, vaid ka praktikas toimiv. See nõuab ohvrite poolt politseile teatamise praktilist hõlbustamist, võimestades ja julgustades ohvrid seda tegema, kooskõlas kuriteoohvrite õiguste direktiivi artiklis 1 sätestatud üldeesmärgiga ja põhjendusega 63, milles nõutakse usaldusväärseid tugiteenuseid. Need peaksid olema ohvritele kättesaadavad sõltumata sellest, kas ohver esitab pädevale asutusele kuriteo kohta ametliku kaebuse (artikli 8 lõige 5). Lisaks öeldakse direktiivis, et ohvrid peaksid saama pädevatelt asutustelt lugupidava, delikaatse, asjatundliku ja mittediskrimineeriva reageeringu. Koolitada tuleks praktikuid, kellele kaebused tõenäoliselt laekuvad, hõlbustades sellega aruandlust; samuti soovitatakse kasutada kaebuste esitamiseks kolmandate isikute teatamise mehhanisme ja sidetehnoloogiat.

Kuriteoohvrite õigusi käsitlevas ELi strateegias (2020–2025) märgitakse, et hoolimata kuriteoohvrite õiguste direktiivis sätestatud meetmetest on kuritegudest teatamata jätmise üldiselt suur probleem, eelkõige seksuaalse ja soolise vägivalla juhtumite korral. Strateegias osutatakse ka sellele, et kuritegudest jätavad teatamata kuriteoohvrid, kes kuuluvad ebasoodsas olukorras või haavatavatesse elanikkonnarühmadesse või vähemustesse ja kelle usaldus riigiasutuste vastu võib olla väike, mistõttu ei anna nad kuritegudest teada. Sellega seoses kutsutakse kuriteoohvrite õiguste strateegias liikmesriike üles „tagama kuriteoohvrite õiguste direktiivi ja muude konkreetsete kuritegude ohvrid käsitlevate ELi eeskirjade täielik ja korrektne rakendamine, eelkõige seoses sätetega, mis käsitlevad kuriteoohvrite juurdepääsu teabele, toetusele ja kaitselale“.

KURITEO TUNNISTAJAKS OLEMINE JA TEGUTSEMINE

Rohkem kui iga teine inimene ELis oleks valmis kuriteo tunnistajaks olemisel sekkuma, samas kui iga viies ei oleks üldse valmis sekkuma.

FRA 6. ARVAMUS

Liikmesriigid võiksid kaaluda jõupingutuste tugevdamist teadlikkuse suurendamiseks, et rõhutada isiklikku vastutust kuriteo tunnistajaks olemisel ja selle kaudu tõsta ametiasutustele teatamise määra.

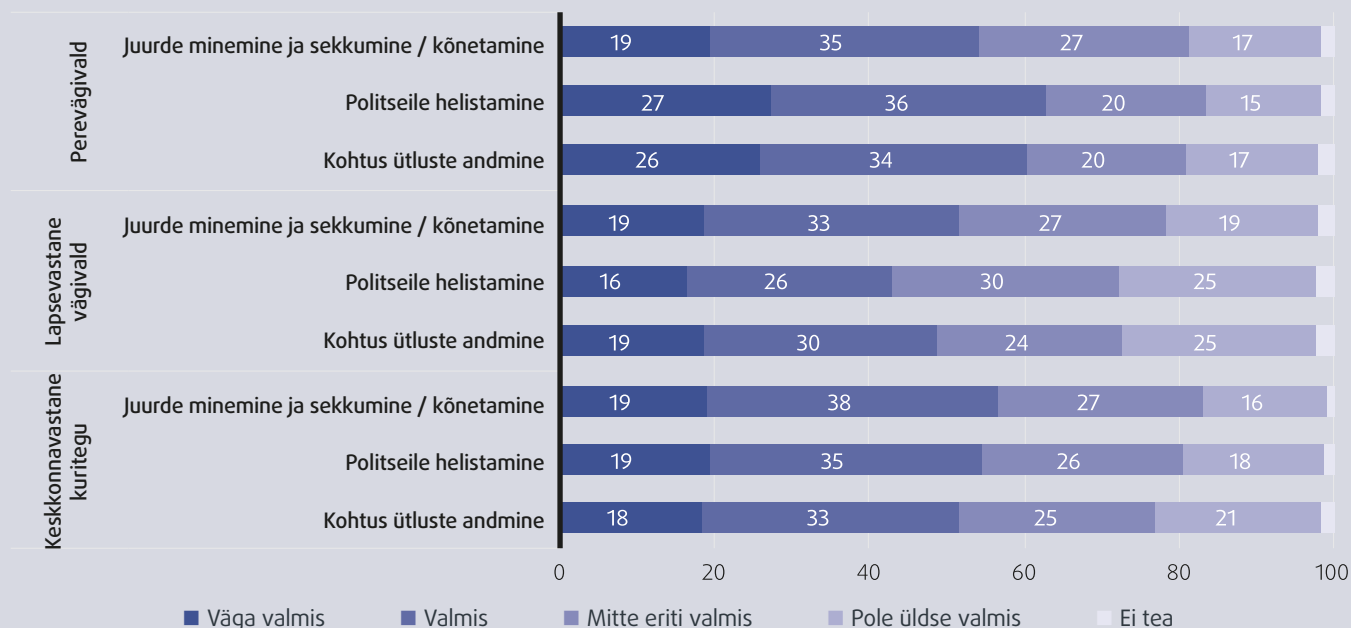
Liikmesriike julgustatakse korraldama kampaaniaid, mis suurendavad tunnistajate valmisolekut sekkuda teiste isikute väärkuse ja õiguste kaitsesse, kui nad on ohus, tagades ühtlasi tunnistajate turvalisuse.

Et hõlbustada ohvritele õiguskaitsesse kättesaadavust, võiksid liikmesriigid kaaluda tõhusate kolmandate isikute teavituse mehhanismide loomist, mis julgustaksid kuriteo tunnistajaid, kes ei soovi kriminaalõigussüsteemiga kokku puutuda (nt politseid kutsuda), võtma ühendust kolmanda isiku, näiteks kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Liikmesriigid võiksid kaaluda ka alternatiivvõimaluste kättesaadavuse parandamist, et teatada kuriteost isiklikult, näiteks e-posti, videosalvestiste või elektrooniliste veebivormide kaudu.

- ★ Nähes kedagi tänaval oma partnerit löömas, oleks 54% EL 27 elanikest valmis või väga valmis sekkuma. Tulemused on sarnased, kui inimestelt küsitakse, kuidas nad reageeriksid, kui vanem lööb tänaval oma last – 52% oleks valmis või väga valmis sekkuma.
- ★ Kui ollakse vägivaldse keskkonnast kuriteo tunnistajaks, näiteks maapiirkonnas jätab keegi prügina maha kasutatud külmiku, oleks 57% valmis või väga valmis sekkuma.
- ★ Üldiselt pöörduvad inimesed kõige tõenäolisemalt politsei poole siis, kui nad näevad, et keegi lööb oma partnerit; sageduselt järgmine pöördumise põhjus on vana külmiku mahajätmine. Keskmiselt oleksid inimesed EL 27-s vähem valmis politseid kaasama, kui nad näeksid vanemat oma last löömas.
- ★ Nende inimeste osakaal, kes ei ole üldse valmis kohtus ütlusi andma, isegi kui neil palutakse seda teha, ulatub 17%-st (need, kes on tunnistajaks partneri löömisele) kuni 25%-ni (need, kes on tunnistajaks juhtumile, kus vanem lööb last). Need tulemused on aga liikmesriigiti väga erinevad, eriti mis puudutab lapse löömist vanema poolt.
- ★ Inimeste valmisolek puutuda kokku kriminaalõigussüsteemiga, näiteks kutsuda politsei ja palve korral kohtus tunnistusi anda, on väiksem eakate, madalama haridustasemega inimeste ja isikute hulgas, kellel on raske ots otsaga kokku tulla.
- ★ Inimesed on vähem valmis sekkuma siis, kui naine lööb meest (44% EL 27-s on valmis või väga valmis), kui siis, kui mees lööb naist (64% on valmis või väga valmis).

Sotsiaalne ühtekuuluvus hõlmab üksikisikute koostöö- ja solidaarsustunnet, sealhulgas valmisolekut sekkuda, kui rikutakse teiste õigusi. Mis tahes normatiivne kord põhineb kogukonna liikmete valmisolekul kaitsta oma põhinorme. Uuringu tulemused näitavad, et vaid veidi üle poole ELi elanikest oleks valmis aktiivselt sekkuma, kui nad märkaksid, et inimesi rünnatakse avalikus kohas füüsiliselt; samas oleks rohkem inimesi valmis sekkuma, kui nad oleksid mitteisikliku keskkonna vastu suunatud kuriteo tunnistajaks.

JOONIS 7. VALMISOLEK TEGUTSEDA, KUI OLLAKSE TEATAVATE ÕIGUSERIKKUMISTE TUNNISTAJAKS, STSENAARIUMIDE JA TEGEVUSLIIKIDE LÕIKES (EL 27, %)

Märkused:

kõigist EL 27 vastanutest, kellel paluti täita uuringu osa „Teadlikkus õigustest ja vastutus“ (n = 24 354); kaalutud tulemused.

Allikas: FRA 2019. aasta põhiõiguste uuring; andmeid koguti koostöös Madalmaade statistikaameti, Luksemburgi asutuse Centre des technologies de l’information de l’Etat ja Austria statistikaametiga.

Kui kuritegu toimub avalikus kohas, võivad selle tunnistajad mängida olulist rolli ohvri toetamisel. See võib hõlmata näiteks isikuid, kes sekkuvad, kui nad näevad kuriteo toimepanekut, kutsuvad politsei või vajaduse korral annavad kuriteo toimepanija vastu kohtus tunnistusi. Mõne kuriteo korral (keskkonnakuriteo näide, mida uuringus kasutati) ei ole sageli ühte ohvrit, kuid kõrvalseisjatel võib olla oluline roll ametiasutuste teavitamisel. Mis puudutab muud liiki õiguserikkumisi, nagu eriti haavatavat ohvrite rühma, nimelt lapsi, siis võib üldsuse keskset rolli vaadelda seoses vajadusega tõhusate kaitsemeetmete järele, et kaitsta lapsi igasuguse vägivalla eest – mis hõlmab füüsilise jõu kasutamist ja mille eesmärk on põhjustada teatavat valu või ebamugavust, olenemata sellest, kui kerge see on (näiteks laksu andmine) – ajal, kui lapsed on vanemate ja teiste hoole all, kooskõlas lapse õiguste konventsiooniga.

Kuriteoohvrite õiguste direktiivi põhjenduses 63 tunnistatakse kaudse teavitamise võimaluse olulisust: selles kutsutakse üles looma kolmandate isikute teavitamise mehhanismi, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonide poolt, et hõlbustada kuritegudest teatamist. Sellega seoses kutsutakse üles kasutama kaebuste esitamiseks kommunikatsioonitehnoloogiat, nagu e-posti, videosalvestisi või elektroonilisi veebivorme.

MURETSEMINE KURITEGEVUSE PÄRAST JA RISKIDE VÄLTIMINE

Naised (rohkem kui mehed) väldivad teatavaid kohti ja olukordi, sest nad muretsevad rünnaku või ahistamise pärast. See vähendab nende võimalusi osaleda avalikus elus.

FRA 7. ARVAMUS

Liikmesriigid peavad tunnustama, et mure isikliku turvalisuse pärast avaldab negatiivset mõju, eelkõige naistele. Naised tunnevad sageli vajadust piirata oma käike ja tegevusi vastuseks kehalise ning seksuaalse vägivalda ja ahistamise ohule, nagu nähtub FRA varasemast naistevastase vägivalda uuringuaruandest. Kriminaalpreventsiooniga tegelevad ametiasutused saavad tugineda praeguse uuringu tulemustele, et kehtestada meetmed, millega tagatakse võrdne juurdepääs avalikule ruumile, näiteks lähenemisviisid kuritegevuse ennetamiseks ja kuritegevuse hirmu vähendamiseks keskkonna ümberkujundamise kaudu.

Liikmesriikide meetmed inimeste turvatunde parandamiseks peaksid keskenduma elanikkonnarühmadele, kes tunnevad oma ohutuse pärast ebaproportsionaalselt suurt muret, mis sunnib neid vältima kohti ja olukordi, mida peetakse potentsiaalselt ohtlikuks. See hõlmab lisaks naistele madalama haridustasemega inimesi, töötuid ja isikuid, kellel on raske toime tulla.

- ★ EL 27-s on 63% inimestest väga või mõnevõrra mures selle pärast, et keegi kuritarvitab järgmise 12 kuu jooksul nende internetipangakontot või krediit-/deebetkaarti. Samas tunneb 62% muret mobiiltelefoni, raha- või käekoti varguse pärast järgmise 12 kuu jooksul. Lisaks on 54% väga või mõnevõrra mures selle pärast, et keegi murrab nende koju sisse, et midagi varastada või proovida varastada. Samuti on 47% väga või mõnevõrra mures terrorirünnaku pärast.
- ★ Teatavaid sotsiaaldemograafilisi tunnuseid seostatakse erinevustega selles, kui mures on asjaomased inimesed kuritegevuse kogemise pärast. Muretsemine kuritegevuse pärast on suurem naiste, madalama haridustasemega inimeste, töötute ja nende seas, kellel on raske oma leibkonna sissetulekuga toime tulla. Inimesed, kelle tavapärase tegevus on piiratud (terviseprobleemi või puude tõttu), isikud, kes on sündinud väljaspool ELi, ja isikud, kes peavad end etnilisse vähemusse kuuluvaks, tunnevad kuritegevuse kogemise pärast samuti suuremat muret kui isikud, kelle tegevus ei ole piiratud, uuringuriikides sündinud inimesed ja isikud, kes ei pea end etnilisse vähemusse kuuluvaks.
- ★ Kuna naised kardavad, et neid füüsiliselt või seksuaalselt rünnatakse või ahistatakse, väldivad nad uuringus loetletud kolmes olukorras riske rohkem kui mehed: nad väldivad kohti, kus läheduses pole teisi inimesi, teatavaid tänavaid või piirkondi ning hoiduvad olemast üksinda mõne tuttava seltskonnas.
- ★ Kui 64% naistest väldib vähemalt mõnikord minekut kohtadesse, kus ei ole teisi inimesi, siis meestest teeb seda 36%. Teatud olukordade ja kohtade vältimine on tavalisem ka noorte seas, kuid märkimisväärsete sooliste erinevustega. 16–29-aastaste vanuserühmas väldib 83% naistest ja 58% meestest ründe või ahistamise hirmus ühte või mitut uuringus loetletud kolmest olukorrast.
- ★ Täpsemalt väldib 41% naistest vähemalt mõnikord ründe või ahistamise hirmus üksinda olemist mõne tuttava seltskonnas; meeste seas on vastav näitaja 25%.
- ★ Inimesed, kes on kogenud kehalist vägivalda ja/või ahistamist, väldivad suurema tõenäosusega olukordi, mida nad peavad potentsiaalselt ohtlikuks. Näiteks 37% EL 27 naistest, kes on kogenud kehalist vägivalda ja/või ahistamist, püüavad vältida olukordi, kus nad tajuvad füüsilise või seksuaalse rünnaku või ahistamise ohtu, võrreldes 21%-ga naistest, kes ei ole kehalist vägivalda ja/või ahistamist kogenud.

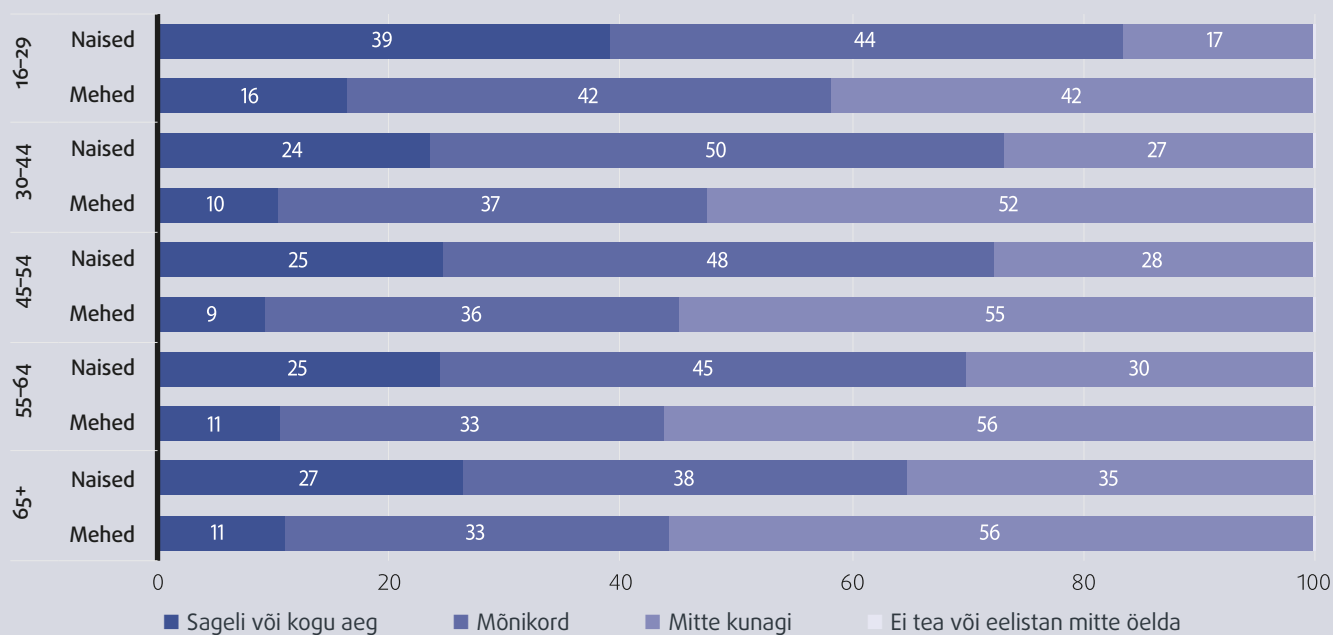
Võimalus kuritegevusega kokku puutuda mõjutab oluliselt sotsiaalelu, sest see võib kujundada inimeste valikuid, näiteks otsuseid valdkondade või olukordade kohta, mida vältida. Mõnel juhul võib kuriteost tulenev oht levida palju laiemale inimrühmale kui need, kes on isiklikult ohvrid. Tulemused näitavad, et naiste ja meeste kogemused on erinevad – nii muretsemine eri kuritegude pärast kui ka eelkõige riske vältiv käitumine, mis on ohutuse pärast muret tundes omaks võetud. Naised ja eriti noored naised võtavad märkimisväärseid riskide vältimise meetmeid (eelkõige) seksuaalse ahistamise ja seksuaalse vägivalla ohu vastu, mis mõjutab naisi ebaproportsionaalselt palju. Avalikesse kohtadesse minekust hoidumine piirab eri põhiõigusi, eelkõige õigust vabadusele (harta artikkel 6) ja eraelu austamist (artikkel 7).

Riskide vältimine võib olla ratsionaalne reageering kogetule, näiteks naiste kogemused seksuaalse ahistamisega, nagu näitab FRA naistevastase vägivalla uuring. Seda järeltuleb siiski vaadelda avaliku ruumi kasutamise võimalikkuse ja võrdsete võimaluste kontekstis. Peale selle tuleb tähelepanu pöörata madalamale riskide vältimise tasemele meeste seas, arvestades, et avalikes kohtades kogevad nad sageli teatud tüüpi kuritegusid.

Muretsemine kuritegevuse kogemise pärast on suurem nende seas, kellel on madalam haridustase, kes on töötud, kelle tavapärase tegevus on piiratud (tervisprobleemi või puude tõttu) või kellel on raske oma leibkonna sissetulekuga toime tulla. See võib olla seotud eri teguritega, sealhulgas elamine suure kuritegevusega piirkondades; varavastaste kuritegude suhteline mõju juba raskustes olevatele inimestele võrreldes inimestega, kellel on rahalised võimalused, et varastatu hõlpsalt asendada, või kellel on laialdased kindlustuspoliisid; samuti madalamad sissetulekud, mis piiravad turvalisuse tagamise võimalusi, näiteks väiksem auto omamise määr või et hilisõhtul väljas olles puudub võimalus kasutada taksot.

JOONIS 8. KOLMEST LOETLETUD OLUKORRAST ÜHE VÕI MITME OLUKORRA VÄLTIMINE RÜNNAKU VÕI AHISTAMISE HIRMUS UURINGULE EELNENUD 12 KUU JOOKSUL, SOO JA VANUSE ALUSEL (EL 27, %)^{a, b}

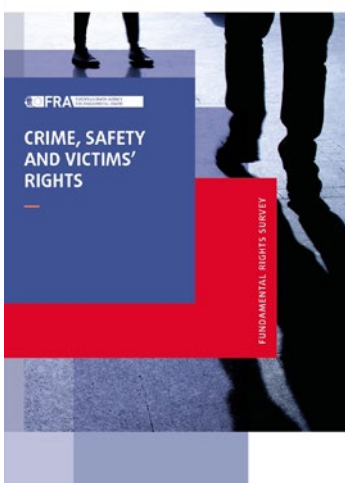

Allikas: FRA 2019. aasta põhiõiguste uuring; andmeid koguti koostöös Madalmaade statistikaameti, Luksemburgi asutuse Centre des technologies de l'information de l'Etat ja Austria statistikaametiga.

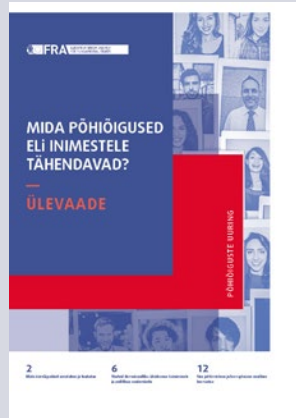
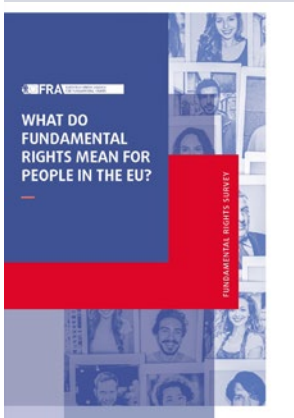
Märkused.

- ^a Kõigist EL 27 vastanutest (n = 32 537); kaalutud tulemused.
- ^b Uuringus esitati vastajatele järgmine küsimus: „Kas olete viimase 12 kuu jooksul teinud midagi alljärgnevast, kartes, et teid võidakse füüsiliselt või seksuaalselt rünnata või ahistada? A) Vältinud teatavaid tänavaid või piirkondi, B) vältinud minemist kohtadesse, kus ei ole teisi inimesi, näiteks pargid või parklad, C) vältinud üksinda olemist tuttava seltsis, kellega te tunnete end ebaturvaliselt.“ Joonisel on esitatud kokkuvõtte vastajate vastustest kolmele küsimusele. Kui vastaja vastas ükskõik millisele neist kolmest küsimusest „sageli“ või „kogu aeg“, on nende vastus esindatud selles kategoorias. Kui vastaja vastas mõnele kolmest küsimusest sõnaga „mõnikord“, kuid mitte sõnaga „sageli“ või „kogu aeg“, on vastus kajastatud sõna „mõnikord“ all. Vastajad, kes vastasid kõigile kolmele küsimusele „ei tea“ või „eelistan mitte öelda“, on kajastatud kategoorias „ei tea või eelistan mitte öelda“.

Käesolevas ülevaates tutvustatakse FRA põhiõiguste uuringu teise aruande peamisi järeldusi.

FRA on avaldanud mitu väljaannet, milles tutvustatakse valikut uuringu tulemustest. Need on kättesaadavad FRA veebilehel.

EDENDAME JA KAITSEME TEIE PÕHIÕIGUSI KOGU ELIS —

Käesolevas kokkuvõttes tutvustatakse FRA põhiõiguste uuringu teise põhiaruande olulisemaid järeldusi. Uuringu käigus koguti ligikaudu 35 000 inimeselt andmeid nende kogemuste, arusaamade ja arvamuste kohta mitmesugustes inimõigustega seotud küsimustes.

FRA teises aruandes keskendutakse inimeste kogemustele teatavat liiki kuritegude, sealhulgas vägivalda, ahistamise ja varavastase kuritegevuse ohvritena. Aruandes uuritakse ka seda, kui sageli neist kuritegudest politseile teatatakse; kuivõrd mures on inimesed kuriteo kogemise pärast ja kas nad oleksid valmis sekkuma, politseisse teatama või palve korral teatud olukordades kohtus tunnistusi andma.

Esitatud tulemused sisaldavad esimese ELi-ülese kuritegevusuuringu andmeid, mis kajastavad elanikkonna kogemusi kuriteo ohvriks langemisel ning millest saadud teavet saab kasutada ELi ja liikmesriikide kuriteoohvrid käsitlevate poliitikameetmete ja õigusaktide kavandamisel.

Ohvrid

Õiguskaitse
kättesaadavus

Infohiskand

ELi põhiõiguste harta

FRA – EUROOPA LIIDU PÕHIÕIGUSTE AMET

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Viin – Austria

Tel +43 158030-0 – Faks +43 158030-699

fra.europa.eu

[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)

twitter.com/EURightsAgency

[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus